

I.5. FEJEZET – AZ ÁLLATOK JOGI VÉDELME*

BÁNYAI KRISZTINA**

I.5.1. Az állatvédelem alapjai

A természetvédelem az állatokat a természet részeként, a természet értékei és diverzitása megőrzésének követelménye mentén tartja védendőnek.¹ A természetvédelem az állatok tekintetében fajvédelmi szempontokat vesz figyelembe, ugyanakkor az állatok védelme ezen felül etikai megfontolások kapcsán is felmerül. Az állat mint élőlény ugyan jogalanyisággal nem rendelkezik, és dologként való jogi besorolással bír, azonban az állatra vonatkoztatott emberi jellemzők folytán részleges személyiségi jogi vonásai is felfedezhetők.² Az idők folyamán az állatokhoz kapcsolódó jogi kérdések egyébként más jogágakban is új vetületet kaptak, például az öröklési jogban, tekintettel arra, hogy egyes jogrendszerekben akár örökölhet is a házi kedvenc a gazdája után, vagy az állat gondozása az öröklés feltételül szabható, ami az állat polgári jogviszonyban való érintettségét is felveti. A természetvédelem és állatvédelem közötti különbség tehát az ember és az állat viszonyában ragadható meg. Az állatvédelmi szabályok az ember számára többletkötelezettséget írnak elő az állatok kímélete, valamint a jó gazda gondosságával történő ellátásuk és gondozásuk terén.³

Az állatvédelem több oldalról értelmezhető. Felmerülhet a) a természetvédelem fajvédelme, b) az élelmiszerek minősége és biztonsága szempontjából az állategészségügy, c) az állattenyésztés jogi szabályozása, d) a vad- és halgazdálkodási állományvédelem és e) az egyedkímélő állatvédelem szempontjából.⁴ Állatvédelmi jognak ez utóbbi szűkebb területet, az állat egyedei jólétének biztosítását és a szükségtelen szenvedéstől való kíméletét tekinthetjük. Az állatvédelmi jog foglalkozik a kedvtelésből tartott állatok; a mezőgazdasági haszonállatok; a szőrméjükért tenyésztett állatok; a veszélyes állatfajok egyedei; a kísérleti, oktatási vagy egyéb tudományos céllal tartott állatok; az állatkertekben, vadaskertekben, illetve vadasparkokban tartott állatok; a cirkuszi állatok; valamint a kóbor állatok kíméletével és kínzásuk tilalmával.⁵

* Bányai Krisztina: Az állatok jogi védelme. In: Raisz Anikó (szerk.) (2022). *Környezetjog – Különös rész*. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 88–103.

https://doi.org/10.53707/2021.ra.kornykul_i5.

** Bányai Krisztina, PhD, dr. jur.; Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség, főügyészségi ügyész; ORCID: 0000-0003-4941-5410.

¹ Tilki 2017, 19.

² Jasinka – Téglásy 2006, 457.

³ Bándi (szerk.) 2011, 320–324.

⁴ Szilágyi 2010, 130.

⁵ Jámbor 2018, 224.

Nem kérdés, hogy akárcsak a természetvédelem, úgy az állatjogi védelem is bír nemzetközi jelleggel, és az állatvédelmi előírások és tiltások rendszerének van egy közös univerzális sztenderdje. Ugyanakkor még mindig tetten érhetők a nemzeti jellegzetességekből fakadó eltérések kirívó esetei, mint például a spanyolországi Pamplonában évente megrendezésre kerülő bikafuttatás, ami ellen az állatvédők az állatok szenvedésére hivatkozva rendre tiltakoznak, azonban azt, akárcsak a bikaviadalokat Spanyolországban, művészetnek és kulturális eseménynek tekintik, és a bikafuttatás 2020-ban is csak a COVID-19 miatt kialakult járványügyi helyzet okán maradt el.⁶

A természetvédelem terén az élőlényeket érintően létrejöttek olyan nemzetközi megállapodások és egyezmények, mint a biológiai sokféleség, azaz a biodiverzitás megőrzéséről szóló Riói Egyezmény (1992), a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen mint a vízimadarak tartózkodási helyéről szóló Ramsari Egyezmény (1971), az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyek védelmét célzó Berni Egyezmény (1979), a vándorló vadon élő állatfajok védelméről szóló Bonni Egyezmény (1979) és a veszélyeztetett vadon élő, állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló Washingtoni Egyezmény (1973). De az uniós jogalkotásban is megjelenik az állatvédelem. Az Európai Unió 2030-ig szóló biodiverzitási stratégiát fogadott el 2020 májusában,⁷ továbbá az EU csatlakozott nemzetközi egyezményekhez is.⁸

1.5.2. Állatvédelem az Európai Unióban

Az Európai Unió környezetpolitikájának fő célkitűzése a környezet minőségének védelme. Ebbe beletartozik a különféle állatfajok védelme is, mint környezeti, illetve természeti érték. Az Európai Unió tagállamaiban az állatvédelemnek voltak hagyományai, melyek főként gazdasági megfontolásokon alapultak. Az állatvédelmet az EU nem kiemelt céljaként kezeli, hanem az állatvédelmi és állatjóléti (animal welfare) politikának törekszik kiemelt prioritást biztosítani.⁹ Az EU lényegében gazdasági, illetve kereskedelmi érdekek alapján tematizált állatvédelmi kérdéseket főként az élelmiszerbiztonság oldaláról.¹⁰ Irányelvek és határozatok foglalkoznak a mezőgazdasági haszonállatok, a tojótyúk, a borjak, a sertések védelmével és a vágóállatok szállításával. Az Európai Közösségek első állatvédelmi irányelve 1974-ben jelent meg, és a vágóállatok kábításáról szólt, ezáltal pedig az állatvágások kegyetlenségének kiküszöböléséről rendelkezett. Az irányelv az egypatás állatokra (ló,

⁶ <https://infostart.hu/kulfold/2019/07/06/veszelyes-latvanyossag-vagy-allatkinzas-kezdodik-a-bikafuttatas> https://index.hu/kultur/életmod/2020/04/21/elmarad_a_pamplonai_bikafuttatas/.

⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-annex-eu-biodiversity-strategy-2030_en.pdf?fbclid=IwAR1mVTRLejmRp3PgisRDUwnyUZ5KBVZrbWwi8izUn2jdr-WrdHKJ1pw5Uhts.

⁸ Embersics 2016, 224.

⁹ A Bizottság munkadokumentuma az állatjólétért és az állatok védelméért 2006 és 2010 között folytatott közösségi cselekvési tervről. Lásd: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX:52006DC0014>.

¹⁰ Paulovics 2015, 177.

szamár, öszvér) és a hasított körmű állatokra (sertés, kecske, juh) kötelezővé tette a levágás előtti kábítást. Ez alól kivételt csak a kényszer- és házivágás, illetve a rituális vágás jelentett.

Sajátos szabályok érvényesülnek az állatok védelmére az állatkísérletek során és az állatkerti állatok jóllétére is. Az irányelvek az állatvédelem minimum követelményeit rögzítik, és a tagállamok nemzeti jogalkotására bízzák szigorúbb szabályok megalkotását, ami azt eredményezte, hogy különböző megoldások születtek az állatok jogi képviselőjétől (animal attorney) az állatvédelmi ombudsmani pozíció létrejöttéig, valamint széles körben megjelentek közigazgatási és büntetőjogi eljárások és szankciók az állatvédelmi jogot érintően.¹¹ Európában az állatvédelmi jog az állatok jóllétére, kíméletére, a szükségtelen szenvedésük elkerülésére és az életük megóvására fókuszál, illetve ezt tűzi ki célként.

I.5.3. Állatvédelmi jog Magyarországon

Magyarországon az állatvédelem tágabban megragadható területein külön jogi szabályozás található. Így külön szabályok vonatkoznak *a)* a természetvédelem fajvédelmére,¹² *b)* az élelmiszerek minősége és biztonsága¹³ szempontjából az állategészségügyre, *c)* az állattenyésztésre,¹⁴ *d)* a vad- és halgazdálkodási állományvédelemre és állomány szabályozásra¹⁵ és *e)* az egyedkímélő állatvédelemre. Ez utóbbi az emberi ráhatás alatt élő egyes állatok egyedeinek kíméletét és védelmét foglalja magában a fentebb említett erkölcsi megfontolások mentén. Az állatvédelem tehát szűkebb értelemben egyedvédelem, egyedkímélő állatvédelem.¹⁶ Ennek alapvető szabályait a magyar jogban az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Ávtv.) tartalmazza, amely a nemzetközi¹⁷ és

¹¹ Paulovics 2015, 180. Egy svájci kantonban az állatok ügyvédje független jogi képviselő, aki főként az állatkinzás miatt lép fel az állatok érdekében, Ausztriában pedig állatvédelmi ombudsman van, sőt az állatok akár ügyféli jogállással is rendelkezhetnek a közigazgatási eljárásokban.

¹² Lásd a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.), természetvédelemről bővebben Csák 2008, 159–161., 167–168.

¹³ 2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről.

¹⁴ 2019. évi LVI. törvény az állattenyésztés szabályozásához szükséges törvényi szintű rendelkezésekről.

¹⁵ Ennek részletes szabályairól lásd a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvényt, továbbá a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvényt.

¹⁶ Szilágyi 2010, 129.

¹⁷ Az Európa Tanács alábbi rendelkezései relevánsak: a 65. sz. Egyezmény az állatok nemzetközi szállításáról (Párizs, 1968. december 13.); a 87. sz. Egyezmény a haszonállatok védelméről (Strasbourg, 1976. március 10.); a 102. sz. Egyezmény a vágóállatok védelméről (Strasbourg, 1979. május 10.); a 103. sz. Jegyzőkönyv az állatok nemzetközi szállításáról szóló Egyezményhez (Strasbourg, 1977. május 10.); a 104. sz. Egyezmény az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelméről (Bern, 1979. szeptember 19.);

uniós¹⁸ elvárások tükrében készült keretszabály, míg a konkrét részletszabályok kormányrendeletekben, miniszteri rendeletekben, önkormányzati rendeletekben találhatók.

Az Ávtv. 1998. április 1-jén került kihirdetésre és 1999. január 1. napján lépett hatályba. A törvény preambuluma utal az emberiség számára megkülönböztetetten nagy értéket jelentő állatok érző- és szenvedésképességére, aminek a tiszteletben tartása, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége. Az állatok jólléte biológiai kvalitást jelöl és nem az állatjogokból, hanem az erkölcsi kötelességből eredeztethető.¹⁹ Az állatok jólléte az Európai Unió egyik prioritása,²⁰ a Lisszaboni Szerződés az állatokat érző lényként ismeri el,²¹ így az állatjólléti követelményeket az uniós szakpolitikáknak is tiszteletben kell tartaniuk.

Az uniós terminológiát átvéve, az állatok védelméről és kíméletéről szól az Ávtv. – bár egyetértve egyes szakirodalmi képviselőkkel a védelem tulajdonképpen a kíméletet is magában foglalja²² – és annak preambuluma is jelzi, hogy Magyarország tevékeny módon kíván részt venni az állatok védelme és kímélete érdekében kifejtett nemzetközi erőfeszítésekből. Az állatvédelem területe fejlődik, a közigazgatási jogban, a polgári jogban, a büntetőjogban és a szabálysértési jogban is egyre cizelláltabb eszközök állnak a rendelkezésére.

1.5.3.1. Az Ávtv. alapvető rendelkezései

A törvény célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait.

A törvény hatálya kiterjed az a) gazdasági haszon céljából tartott, igénybe vett állatokra; b) a kutatási-kísérleti célra szolgáló állatokra, a diagnosztikai vizsgálat és az oltóanyag-termelés céljából tartott állatokra, a génbankként kezelt állatokra, a géntechnológiával módosított gerinces állatokra, valamint a tudományos ismeret-

a 123. sz. Egyezmény a kísérleti vagy más tudományos célokra használt gerinces állatok védelméről (Strasbourg, 1986. március 18.). Lásd még Paulovics 2004, 82–92.

¹⁸ Lásd 78/923/EGK tanácsi határozat: Európai Egyezmény az állatok védelméről a mezőgazdasági állattartás során; 88/166/EGK tanácsi irányelv a ketrecben tartott tojótyúkok védelmének minimális követelményeiről; 88/306/EGK tanácsi határozat: Európai Egyezmény a vágóállatok védelméről; 91/628/EGK tanácsi irányelv az állatok szállítás közbeni védelméről; 91/629/EGK tanácsi irányelv a borjúk védelmének minimális követelményeiről; 91/630/EGK tanácsi irányelv a sertések védelmének minimális követelményeiről; 93/119/EGK tanácsi irányelv az állatok védelméről levágáskor. Lásd még Paulovics 2002, 201–217.

¹⁹ *Animal welfare in the European Union*. Study, 2017, 18, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583114/IPOL_STU\(2017\)583114_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583114/IPOL_STU(2017)583114_EN.pdf). A tanulmány a fenntarthatóság követelménye, a termékek és a fogyasztóvédelem szempontjából közelítette meg az állategészségügy témáját.

²⁰ https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/main_achievements_en.

²¹ 6b cikk: „az állatok, mint érző lények”.

²² Jámbor 2018, 198.

terjesztés és az oktatási demonstráció céljából tartott állatokra; c) a verseny- és sportcélra tartott állatokra; d) a pásztorebekre, az őrző-, védő-, mentő-, jelző-, vakvezető, rokkantsegítő és terápiás kutyákra; e) a vadászatra alkalmazott állatokra, ha jogszabály másképpen nem rendelkezik; f) a mutatóványos vagy bemutatási célra szolgáló állatokra; g) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a közfeladatokat ellátó őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokra; h) a kedvtelésből tartott állatokra; i) a veszélyes állatokra, a háziasított állatok gazdátlan egyedeire (kóbor állat), az állatkertekben, a vadaskertekben és a vadasparkokban élő (tenyésztő) állatokra, továbbá j) a vadon élő fajok bármilyen célból fogva tartott egyedeire, ha külön jogszabály másként nem rendelkezik.

Az állat kíméletére, az állatkínzás és az állatkárosítás tilalmára, valamint a jó gazda gondosságára vonatkozó rendelkezéseket a vadon élő állatokra is alkalmazni kell, azzal, hogy a halászható és horgászható halfajokra és a vadászható állatfajokra speciális rendelkezések alkalmazandók.²³

1.5.3.2. Az állattartás szabályai

Az Ávtv. előírja az állattartás szabályait. A szabályozás keretjellegű, mivel több egyéb jogszabály rendezi a részletszabályokat. Ilyen például a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet, mely az állattartás olyan legapróbb szabályait is igyekszik lefedni, mint, hogy tilos kistestű ebet 10 m²-nél, közepes testű ebet 15 m²-nél, nagytestű ebet 20 m²-nél kisebb területen tartósan tartani²⁴ vagy hogy a hím szíami harcoshalakat úgy kell tartani, hogy azok egymást, illetve tükrképüket ne láthassák.²⁵ Az állattartó köteles a jó gazda gondosságával eljárni.²⁶

A jó gazda gondossága az az emberi tevékenység, amely arra irányul, hogy az állat számára olyan életkörülményeket biztosítson, amely annak fajára, fajtájára, nemére és korára jellemző fizikai, élettani, tenyésztési és etológiai sajátosságainak, egészségi állapotának megfelel, tartási, takarmányozási igényeit kielégíti (elhelyezés, táplálás, gyógykezelés, tisztán tartás, nyugalom, gondozás, kiképzés, nevelés, felügyelet). Biztosítani kell az egymásra veszélyt jelentő, egymást nyugtalanító állatok elkülönített tartását. Az állattartónak gondoskodnia kell az állat igényeinek rendszeres, de legalább napi egyszeri ellenőrzéséről, az állat megfelelő és biztonságos elhelyezéséről, szakszerű gondozásáról, szökésének megakadályozásáról. A megkötve tartott vagy mozgásában egyéb módon korlátozott állat számára is biztosítani kell a zavartalan pihenés és a sérülésmentes mozgás lehetőségét. Patás állatot állan-

²³ A vadon élő állatokra vonatkozó, a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmi szabályozása által biztosított védelemről szóló 1996. december 9-i 338/97/EK tanácsi rendelet is említendő speciális szabályként.

²⁴ 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 14. § (5) bek.

²⁵ 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 14. § (16) bek.

²⁶ Ávtv. 4–5. §§.

dóan, illetve ebet tartósan kikötve tartani tilos, ugyanakkor ez utóbbi esetben a tartós kikötés tilalma azonban nem egyenlő a láncon tartás abszolút tilalmával.

A szabadban tartott állatok számára a természetes viselkedésüket is figyelembe véve biztosítani kell olyan területet, illetve létesítményt, ahol azok veszély esetén, valamint az időjárás káros hatásaival és az egészségre ártalmas hatásokkal szemben védelmet találnak. Az állandóan zárt körülmények között tartott állat számára az állattartó köteles az állat szükségleteihez igazodó, megfelelő mozgásteret biztosítani. A gazdasági haszon céljából tartott állat tartása, szállítása és életének kioltása során előnyben kell részesíteni az állatkímélő technológiákat.

A kedvtelésből tartott állat ürülékét az állattartó a közterületről köteles eltávolítani, ehhez hasznos a sétáltatás során gyakran látott lapát és műanyag zacskó. A kutyaürülékben tanyázó paraziták (orsóféreg, galandféreg, fonalféreg stb.) számos komoly betegség okozói, ezért az ember egészséges és biztonságos környezethez való joga alapján is indokolt a fokozott odafigyelés. Az állattartás során az állat jólléte mellett a társadalmi együttélés szabályai is fontosak, hiszen az állandóan ugató kutya vagy az állatürülék zavarhatja a szomszédokat, ami szomszédjogi, birtokvédelmi szabályok alkalmazását vagy a szabálysértés miatt felelősség kérdését is felvetheti.²⁷

Az állatot azonosító elektronikus transzponderrel (bőr alá ültetett mikrochip) kell ellátni, a veszélyes ebet, illetve négy hónaposnál idősebb ebet csak transzponderrel lehet tartani,²⁸ ami a forgalmazásukhoz, illetve átruházásukhoz is szükséges. Az állatmenhelyről, ebrendészeti telepről, vagy állatvédelmi szervezettől örökbe adott eb és macska transzponderrel való megjelölésének költségeit az örökbefogadó viseli.²⁹

1.5.3.3. Az állat kímélete, az állatkínzás és az állatviadal tilalma

Az állat károsításának minősül az állat testi épségének, szervezetének, pszichikai állapotának vagy viselkedésének tartós, hátrányos megváltoztatása.

Állatkínzás az állat szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása, vagy az olyan hatást eredményező beavatkozás, bánásmód, valamint szükségleteinek olyan mértékű korlátozása, amely tartós félelmet vagy egészségkárosodást okozhat. Ugyancsak állatkínzás az öröklődő betegségben szenvedő – nem kísérleti célra szánt – állategyed tenyésztése, szaporítása.

Az állatnak tilos indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni, tilos az állatot károsítani. Így különösen az állatot nem szabad kínozni (kivéve az érett libatollszedést); emberre vagy állatra uszítani, illetőleg állatviadalra idomítani (kivéve külön jogszabályban meghatározott módon a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a nemzetbiztonsági szolgálatok és a közfeladatokat ellátó őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatok esetében); tilos az állatot kényszertakarmányozásra fogni, kivéve az egészségügyi megfontolásból való kényszerű táplálás esetét (kivéve a liba- és kacsatömést); tilos a kíméletét nem biztosító módon mozgatni és szállítani, elhelyezni; tilos a teljesítő-

²⁷ Például csendháborítás szabálysértése vagy köztisztasági szabálysértés.

²⁸ Ávtv. 17/B. § (10) bek.

²⁹ 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 3. § (3) bek.

képességét felismerhetően meghaladó teljesítményre kényszeríteni; tilos természetellenes és önpusztító tevékenységre szoktatni.

Tilos az állat fizikai, pszichikai állapotának olyan megterhelése, küzdelemre készítése egy másik állattal vagy emberrel, amely sérülést vagy halált okozhat (állatviadal). Tilos az állatviadal szervezése, tartása, arra fogadás szervezése, az azon való közreműködés, részvétel, fogadáskötés. Az állatviadal céljára állat nem tenyészthető, nem kiképezhető,³⁰ illetve e célra állat át nem adható, nem forgalmazható, sőt még építményt, földterületet, egyéb helyet vagy anyagi eszközt sem szabad más személy rendelkezésére bocsátani ilyen célra.³¹

Az ember környezetében tartott állat, valamint a veszélyes állat tulajdonjogával, tartásával felhagyni nem szabad. Az állat elűzése, elhagyása vagy kitétele tilos. Élő állatot nyereményjáték díjaként csak jogszabályban meghatározott feltételek szerint lehet használni, amennyiben az állat elhelyezésének és tartásának feltételei biztosítottak. Állatot a nemi vágy kielégítésére irányuló cselekmény során felhasználni tilos.

1.5.3.4. Beavatkozás az állaton

Az állaton fájdalommal vagy károsodással járó beavatkozást – az állat érdekében szükséges azonnali beavatkozások kivételével – kizárólag szakirányú végzettséggel, illetve az állattartók körében szokásos beavatkozás esetében csak gyakorlattal rendelkező személy végezhet. Beavatkozás érzéstelenítés nélkül csak akkor végezhető, ha az érzéstelenítés, illetőleg az ehhez szükséges rögzítés legalább akkora fájdalommal járna, mint a beavatkozás. A gazdasági haszon céljából tartott állaton érzéstelenítés nélkül végezhető beavatkozásokról külön jogszabály rendelkezik. Az állaton minden olyan beavatkozást el kell végezni, amelynek elmulasztása az állat fájdalmát, szenvedését idézi elő, az állatnak sérülést okoz, vagy az állat károsodásához vezet. Az állaton küllemének megváltoztatása, illetve más, nem az állat egészsége vagy későbbi egészségkárosodásának megelőzése céljából történő sebészeti beavatkozás nem végezhető.³² Az állat megjelölésénél is az állat számára legkisebb fájdalommal járó megoldást kell alkalmazni.

1.5.3.5. Az állat életének kioltása

Az állat életét elfogadható ok vagy körülmény nélkül kioltani nem szabad.³³ Elfogadható ok vagy körülmény az élelmezési cél (eb és macska esetén tilos), a prém termelése (csak angórányúl és csincsilla prémtermelési célú hasznosítása megengedett, macska és eb prémje csak oktatási és preparálási célból engedélyezett), az állományszabályozás, a gyógyíthatatlan betegség vagy sérülés, a fertőző betegségek fel-

³⁰ A vadászatra alkalmazott állatnak jogszerűen történő kiképzésére, vadászaton való alkalmazására ez nem vonatkozik.

³¹ Ávtv. 7. §.

³² Kivéve az ivartalanítás, és az olyan jogszabályban meghatározott beavatkozás, mint a fül- és farokkorrekció.

³³ Ávtv. 11. § (1) bek.

számolása és az azok ellen való védekezés, a kártevők irtása, a másként el nem hárítható támadás megakadályozása, a tudományos kutatás, valamint közegészségügyi veszély elhárítása. Az állat életének kioltása kizárólag kábítás után történhet,³⁴ de ez nem a kötelezettség nem vonatkozik a gerinctelen állatokra, és a háztartásban élelmezési célra levágott baromfira, nyúlra, valamint arra az esetre, ha az állat életének kioltását szükséghelyzet indokolja. Persze itt is elvárás, hogy az állat életének kioltása szakszerű gyorsasággal és a legkisebb szenvedéssel járjon.

1.5.3.6. Egyes állatok védelmének külön szabályai

Az Ávtv. III. fejezete vegyes, külön szabályozza a) a vágóállat tartása és kímélete, b) a szörméjükért tenyésztett fajok, c) a veszélyes állatfajok egyedeinek tartása, d) az eb által okozott fizikai sérülés és az e) eb veszélyessé minősítése és a veszélyes eb tartása témakörét. De idekerültek jelzésszinten az ország őshonos fajainak védelmét biztosító tilalmak is.³⁵

I. *A vágóállatok.* A leölésükre, levágásukra és kíméletükre külön előírások vonatkoznak.³⁶ A vágóhídon is biztosítani kell az állatok kíméletét mindenfajta elkerülhető izgalomtól, fájdalomtól és szenvedéstől. Ebbe beletartozik a várakozás idejére történő nyugodt elhelyezés, az állapotellenőrzés és a kábítási kötelezettség, illetve ennek hiányában a szakszerű lefogás kötelezettsége. Elkülönítési kötelezettség áll fenn az állat fajára, nemére, életkorára tekintettel és az egymással szemben ellenségesen viselkedő állatok vonatkozásában.

II. *A szörméjükért tenyésztett állatok.* Állatot szörméjéért tartani, tenyészteni, szaporítani csak jogszabályban előírtak szerint és az abban meghatározott fajok esetében és feltételekkel szabad.³⁷

III. *A veszélyes állat tartása és szaporítása.* A veszélyes állatfajokról és tartásuk szabályairól külön miniszteri rendelet szól.³⁸ Az Ávtv. szerint a veszélyes állatok három kategóriába sorolandók: különösen veszélyes, közepesen veszélyes és elővigyázatosságot igénylő állatfajok. A veszélyes állatfaj egyedeinek tartására, szaporítására, elidegenítésére, szállítására, ki- és behozatalára továbbá bemutatására az állategészségügyi hatóság adhat engedélyt. Az elővigyázatosságot igénylő állatfajoknál csak bejelentés szükséges a megfelelő tartás biztosítása és a szaporításhoz szükséges szakismeret megléte mellett. A veszélyes állatokról országos nyilvántartást kell vezetni, a hullóket, madarakat és emlősöket egyedi azonosítóval kell ellátni.

A veszélyes állat tartási helyéül szolgáló ingatlanon, ingatlanrészen a veszélyre felhívó, jól látható tartós jelzést kell elhelyezni az állat fajának feltüntetésével. Az állattartó a veszélyes állatát közterületen csak átmenetileg, közvetlen és állandó felügyelettel,

³⁴ Jogszabály írja elő, mikor nem kötelező.

³⁵ Részletes szabályokat lásd az állattenyésztés szabályozásához szükséges törvényi szintű rendelkezésekről szóló 2019. évi LVI. törvényben.

³⁶ Lásd 140/2012. (XII. 22.) VM rendelet a vágóállatok leölésének és levágásának állatvédelmi szabályairól.

³⁷ Az angórányúl és csincsilla prémtermelési célú hasznosítása megengedett.

³⁸ 85/2015. (XII. 17.) FM rendelet a veszélyes állatfajokról és egyedeik tartásának szabályairól.

ember és állat életét, testi épségét nem veszélyeztetve tarthatja. A veszélyes állat tartójának gondoskodnia kell az állat szökésének megakadályozásáról, elhullását a tartója 30 napon belül köteles bejelenteni az állategészségügyi hatóságnak. A veszélyes állat tartójának felelősségére a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytatókra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.³⁹ Az állattartóval szemben az állatvédelmi hatóság intézkedéseket alkalmazhat. Az állategészségügyi hatóság – a tulajdonos költségére, a feltételek biztosításáig – a veszélyes állat állatkertbe vagy más megfelelő helyre való szállítását rendelheti el. Ha az állattartó az állategészségügyi hatóság által előírt időpontig gondoskodik a jogszabályszerű állattartási feltételek biztosításáról, úgy az elszállított állatot részére vissza kell szolgáltatni, ellenkező esetben az állategészségügyi hatóság az állatot elkobozza, és gondoskodik annak végleges elhelyezéséről. Ha az állat végleges elhelyezése csak rendszeres költségáfordítással biztosítható, a korábbi tulajdonos a jogsértés súlyától, ismétlődésétől függően legfeljebb 12 hónapra jutó költség fizetésére kötelezhető. Az elhelyezés eredménytelensége esetén az állat életét megengedett módon ki lehet oltani.

IV. *A veszélyes eb tartása.* Az állatvédelmi hatóság az ebet a település jegyzőjének kezdeményezésére veszélyesnek minősítheti,⁴⁰ amennyiben *a)* az eb fizikai sérülést okozott, és megvalósulnak a veszélyesnek minősítés jogszabályban meghatározott feltételei, vagy *b)* az eb fizikai vagy pszichikai állapota alapján feltételezhető, hogy az embernek fizikai sérülést okozhat, és ez a veszélyhelyzet kizárólag az eb veszélyesnek minősítésével hárítható el. Az eljárásba be kell vonni az ebek viselkedésének megítélésében jártas szakértőt, akit az állatvédelmi szakértői névjegyzékből kell kiválasztani. Az állatvédelmi hatóság az engedélyezési eljárásban jogosult kezelni a megfelelő adatokat. Ezen adatokat az eb elpusztulásától, elvesztésétől, valamint tulajdonosváltásától számított három évig kell nyilvántartani.

Veszélyes eb kizárólag az állatvédelmi hatóság által kiadott engedéllyel, jogszabályban meghatározott feltételekkel és módon, ivartalanítva és elektronikus azonosítóval megjelölve tartható. Tilos a veszélyes eb szaporítása, tenyésztése, kiállítása, versenyeztetése, őrző-védő feladatokra való tartása, képzése és alkalmazása, az országba való behozatala, az országból történő kivitele. A veszélyes ebet polgári jogi szempontból vadállatnak kell tekinteni.⁴¹

Az állatvédelmi hatóság elrendeli az eb életének kioltását, amennyiben *a)* az halálos kimenetelű sérülést okoz embernek, és a szakértő megállapítja, hogy az eb viselkedése egyértelműen a sérülés okozására irányult; *b)* a veszélyesnek minősítő határozat jogerőre emelkedését követő 15 napon belül nem kérelmezik az eb tartásának engedélyezését, *c)* a tartási engedélyében meghatározott biztonságos tartási feltételek az engedélyben előírt határidőig, de legkésőbb az engedély kiadásától számított 30. napig nem teljesülnek, *d)* az eb ivartalanítása és transzponderrel való megjelölése

³⁹ Ávtv. 24. §. A Ptk. 6:535. § [A veszélyes üzemi felelősség] (1) bekezdése szerint aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat, köteles az ebből eredő kárt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik.

⁴⁰ Ávtv. 24/A. §.

⁴¹ Ávtv. 24/A. § (6) bek.

a tartási engedély kiadásától számított 30 napon belül nem történik meg, e) az eb a tartási engedélyben meghatározott biztonságos tartási feltételek teljesítéséig embernek fizikai sérülést okoz, továbbá f) ha az ebre vonatkozó tartási szabályokat megszegik, és emiatt az eb embernek fizikai sérülést okoz, valamint g) az ebet az engedélyezett tartási helyen, és az ebtartó felügyeletén kívül fogják be második alkalommal, vagy h) annak tulajdonosa vagy az ebtartó ellen indított büntető- vagy szabálysértési eljárás során az állatot jogerős határozattal elkobozzák.

Az állatvédelmi hatóság elrendelheti az eb életének kioltását, amennyiben az súlyos vagy maradandó sérülést okoz embernek, tartója 14 napon belül nem válik ismertté, viselkedésproblémáinak megfelelő kezelése nem biztosított, és a szakértő megállapítja, hogy az eb viselkedése egyértelműen a sérülés okozására irányult.

Az állatvédelmi hatóság az eb azonnali elkobzását, elszállítását és megfelelő helyen való tartását, valamint transzponderrel való megjelölését rendelheti el, amennyiben az súlyos vagy maradandó kimenetelű sérülést okoz embernek; illetve köteles elrendelni, ha az halálos kimenetelű sérülést okoz embernek, vagy amennyiben az ebtartó veszélyeseb-tartási engedélyét visszavonják.

A jogerős határozattal elrendelt ivartalanítás, transzponderrel történő megjelölés, elkobzás, szállítás, tartás és az eb élete kioltásának költségei az eb tulajdonosát terhelik.⁴²

1.5.3.7. Állatkísérletekre vonatkozó szabályok

Az Ávtv. rendelkezései a gerinces állatokon és lábasfejúeken végzett kísérletekre alkalmazandók.⁴³ A kísérlet végzésének részletes szabályait külön rendelet állapítja meg.⁴⁴ Állatkísérlet kizárólag nyilvántartásba vett intézményben, engedély alapján végezhető, a következő célokra: a) alapkutatás, b) transzlációs vagy alkalmazott kutatási célok c) gyógyszerek, élelmiszerek és takarmányok, valamint egyéb anyagok vagy termékek kifejlesztése vagy gyártása, azok minőségének, hatékonyságának és biztonságosságának ellenőrzése, d) a természetes környezet védelme az emberek vagy állatok egészsége vagy jólléte, e) a fajok megőrzésére irányuló kutatás, f) felsőoktatási vagy szakképzési célok vagy g) igazságügyi orvostani vizsgálat elvégzése. Szépitőszér, dohány- és egyéb élvezeti cikk, fegyver, ennek alkatrésze, továbbá lőszér előállítása céljából tervezett kísérletre engedély nem adható. A kozmetikumok készítésénél végzett állatkísérleteket az EU már 2009-ben betiltotta, a globális betiltásáért jelenleg is küzd.

Alapvető szabály, hogy ha lehet, az állatkísérlet helyett élő állatok felhasználását nem igénylő, tudományosan elfogadott módszert vagy vizsgálati stratégiát kell alkalmazni. Az állatkísérlet során felhasznált állatok számát lehetőleg csökkenteni kell. A tenyésztés, szaporítás, elhelyezés és gondozás, valamint a kísérlet során alkalmazott eljárást tökéletesíteni kell az állati fájdalom, szenvedés, kín vagy maradandó egészségkárosodás elkerülése, illetve a lehető legkisebb mértékűre csökkentése érde-

⁴² Ávtv. 24/C. §.

⁴³ Ávtv. 25. §.

⁴⁴ 40/2013. (II. 14.) Korm. rendelet az állatkísérletekről.

kében. Az állatot érő fájdalom, szenvedés, kín vagy maradandó egészségkárosodás mértéke alapján sorolhatók be a kísérletek, súlyos, hosszú ideig tartó és nem enyhíthető fájdalommal, szenvedéssel vagy kinnal járó kísérlet fő szabály szerint nem végezhető. Állatkísérlet kizárólag olyan felelős személy vezetésével végezhető, aki meghatározott végzettséggel, szakértelemmel és gyakorlattal rendelkezik, magát az állatkísérletet is csak olyan végezheti, aki meghatározott oktatásban részesült. Kísérlet céljára az állatvédelmi hatóság által engedélyezett állatot szabad felhasználni, az emberszabású majmok kísérleti célú felhasználása tilos, házasított állatfaj kóbor egyedét, valamint vadon befogott állatot kísérlet céljára felhasználni nem szabad.

Természetvédelmi oltalom alatt álló vagy nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó állatfaj egyedén kísérlet végzése csak kivételes esetben – például életveszélyes emberi klinikai állapotok elkerülése, megelőzése, diagnosztizálása vagy kezelése céljából – engedélyezhető. Az állatvédelmi hatóság adhat további mentességet a szigorú feltételek alól. Az állatvédelmi hatóság tartja nyilván és engedélyezi a kísérleti célra szánt állat tenyésztését, szaporítását, beszállítását és tartását. Aki kísérleti állatot tenyészt, szaporít, beszállít vagy felhasznál, az is külön – öt évig megőrzendő – nyilvántartást köteles vezetni azon személyek nevééről és címéről, akiktől az állatokat beszerezte, és akiknek az állatokat továbbadta.

Az állatkísérleteket az állatvédelmi hatóság engedélyezi a hozzá elektronikus úton benyújtott kérelem alapján, és a jogszabályban vagy az engedélyben foglaltak megsértése esetén különböző intézkedéseket tehet. Így a kísérletet folytatót, felhasználót, tenyésztőt, beszállítót, vagy a tenyésztő és tartó létesítményt határidő megállapítása mellett kötelezi a hiányosság megszüntetésére; felfüggesztheti a kísérlet végzését; a kísérletre vonatkozó engedélyt visszavonhatja; de akár el is tilthat a további kísérletek végzésétől határozott időre.⁴⁵ Természetesen ez utóbbi esetekben kötelezi az engedélyest az állatállomány megfelelő elhelyezésére, illetve az elhelyezés eredménytelensége esetén az állat életének a törvényben megengedett módon történő kioltására.

1.5.3.8. Az állatok szállítása és tartásuk speciális esetei

I. *Az állat szállítása.* Az állat szállításánál, telerésénél, lábon hajtásánál, a szállítóeszközre való fel- és lerakásánál, valamint szállításánál úgy kell eljárni, hogy az az állatnak ne okozzon fájdalmat, szenvedést vagy sérülést.⁴⁶ A célállomáson az állat kirakását haladéktalanul meg kell kezdeni, az élettani szükségleteinek kielégítéséhez szükséges feltételeket a szállítónak biztosítani kell, viselkedési szükségleteire pedig figyelemmel kell lennie. Az állatot olyan szállítóeszközön kell szállítani, amely annak sérülést nem okozhat, és megvédi az időjárás káros hatásaitól. Ha az állat szállítása során gondozást igényel, olyan kellő jártassággal rendelkező személynek kell kísérnie, aki alkalmas a gondozási teendők ellátására. Az élő állat közúton, vasúton, vízi úton, illetve légi úton történő szállításának, továbbá postai úton való tovább-

⁴⁵ Az Ávtv. 33. § (2) bekezdése szerint legalább hat hónapra és legfeljebb három évre.

⁴⁶ Ávtv. 36. § (1) bek.

bításának részletes szabályait külön jogszabály, nemzetközi viszonylatban nemzetközi egyezmény állapítja meg. A vágóállat szállítása térben és időben korlátozható.

II. *Az állatkert és állatotthon.*⁴⁷ Az állatkert létesítését a természetvédelmi hatóság engedélyezi és közhiteles hatósági nyilvántartásba veszi a szolgáltatót. Az állatkert engedélyezésének feltételei: az állattartás, az állatorvosi felügyelet és az elkülönítés biztosíttósága, a vezető és a gondozók megfelelő képesítése és szakirányú végzettsége, a tartós működtetéshez szükséges vagyoni fedezet megléte. Az állatkert köteles az ott élő állatok szakszerű bemutatásával és tájékoztatással természetvédelmi és állatvédelmi tárgyú ismeretterjesztést, oktatást és nevelést végezni.

Az állatotthon (állatpanzió és állatmenhely) létesítésére irányuló szándékát a szolgáltató az állatvédelmi hatóságnak köteles bejelenteni.⁴⁸ Ehhez igazolni kell, hogy az állattartás jogszabályban meghatározott feltételei tartósan és folyamatosan rendelkezésre állnak, a rendszeres állatorvosi ellátás biztosított, az állatotthon működtetése nem sérti a köznyugalmat és az állatotthon vezetője vagy a kijelölt felelős személy szakirányú végzettséggel rendelkezik. Ezen felül mellékelni kell az állatotthon működési szabályzatát és igazolni kell, hogy biztosított a tartós működtetéshez szükséges vagyoni fedezet. A települési (fővárosi kerületi) önkormányzat állatvédelmi őrszolgálatot és menhelyet működtethet, aminek szabályait az Ávtv.-ben foglalt kereteken belül megállapíthatja.⁴⁹

III. *A cirkuszi menaszéria.*⁵⁰ A létesítéséhez és fenntartásához a kereskedelmi hatóság engedélye szükséges. A hatóság az engedély megadásával egyidejűleg nyilvántartásba veszi a szolgáltatót.⁵¹ Állandó telephellyel nem rendelkező vándorcirkusznak, cirkuszi menaszériának állat tartására, állat, valamint állatszám bemutatására engedély nem adható. Delfin és cápa országba történő behozatala, utaztatása és bemutatása – bizonyos kivétellel, ha a megfelelő tartás feltételei tartósan biztosítottak – tilos.

IV. *A kedvtelésből tartott állatok kereskedése.*⁵² Létesítéséhez és működtetéséhez a kereskedelmi hatóság engedélye szükséges. A hatóság az engedély megadásával egyidejűleg nyilvántartásba veszi a szolgáltatót.

I.5.4. Állatvédelmi eszközök és szankciórendszer

I. *Állatvédelmi feladatok és közigazgatási jogi szankciók.* Az Ávtv.-ben előírt állami feladatok ellátására és az önkormányzati feladatok támogatására szolgáló állami

⁴⁷ A 3/2001. (II. 23.) KöM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet az állatkert és az állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól állapítja meg a vonatkozó részletes szabályokat.

⁴⁸ Ávtv. 41. § (1) bek.

⁴⁹ Nagy felzúdulást váltott ki például az, mikor felröppent a hír, miszerint a fővárosi önkormányzat állítólagosan tervezi az általa működtetett Illatos úti ebtelepen az örökbe nem fogadott kutyák elaltatását 15 nap befogadás után.

⁵⁰ Lásd külön 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet a cirkuszi menaszéria létesítése és működtetése engedélyezésének, valamint fenntartásának részletes szabályairól.

⁵¹ Ávtv. 39. § (1) bek.

⁵² Lásd külön 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról.

pénzügyi források: a központi költségvetésben előirányzott pénzösszeg, az állatvédelmi hozzájárulás és az állatvédelmi bírság.⁵³ Az állatvédelmi hatósági eljárás lefolytatására az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) szabályai vonatkoznak. Az állatvédelmi hatóságok a) a miniszter, b) a NÉBIH,⁵⁴ c) a Pest Megyei Kormányhivatal, d) az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró megyei kormányhivatal, e) az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró járási hivatal, f) a jegyző.⁵⁵

A transzponderrel megjelölve tartható ebekről az ebrendészeti feladatok ellátása céljából az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv *ebnyilvántartást* működtet,⁵⁶ melyben többek közt az eb veszélyessé nyilvánításának tényét is rögzíteni kell.⁵⁷ A nyilvántartásba történő regisztráció díjköteles, mely díj e szervnek a bevétele.⁵⁸ Az ebnyilvántartásban szereplő adatok nem a tulajdonjog igazolására szolgálnak.⁵⁹ A tartás helye szerint illetékes települési, fővárosi kerületi önkormányzat, illetve – a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében – a Fővárosi Önkormányzat az ebrendészeti feladatainak elvégzése érdekében, illetve a veszélyesség elleni oltás járványvédelmi vonatkozásaira való tekintettel háromévente legalább egy alkalommal *ebösszeírást* végez.⁶⁰ Az ebtartás helye szerint illetékes önkormányzat *ebrendészeti hozzájárulást* is szedhet, ami adó módjára végrehajtható. Általában a kóbor ebek magas száma esetén kerül előtérbe ez a megoldás. A hozzájárulás mértéke nem haladhatja meg a veszélyes eb vonatkozásában a húszezer, más eb esetében a hatezer forintot, ami alól egyes ebtartók mentesülnek.⁶¹ Önkormányzati feladat a kóbor állatok befogása, örökbeadása, az elhullott, beteg állatok elszállítása, elhelyezése, melynek elvégzéséhez *állategészségügyi* telepet működtet, gyepmestert alkalmaz.

Az állatvédelmi hatóság az állatvédelmi és az állattartási szabályok megszegése esetén meghatározott cselekmény végzésére, túrésára vagy abbahagyására kötelezheti az állattartót, korlátozhatja az állattartást vagy el is tilthatja attól az állattartót

⁵³ Lásd az állatvédelmi bírságról szóló 244/1998. (XII. 31.) Korm. rendelet.

⁵⁴ A szakmai irányítást ellátó Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóságának feladata a járványüggyel, az állatvédelemmel, az országon, illetve az EU-n belüli, valamint a harmadik országokba irányuló állat- és szaporítóanyag-szállításokkal kapcsolatos, és az említett területekhez kapcsolódó informatikai feladatok ellátása.

⁵⁵ A földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 5. §-a.

⁵⁶ Ávtv. 42/A. § (3) bek.

⁵⁷ Az Ávtv. 42/A. § (1a) bekezdése szerint az állatvédelmi hatóság rögzíti a nyilvántartásban az eb veszélyessé nyilvánításának tényét.

⁵⁸ Az eb transzponderrel történő megjelöléséért legfeljebb például 3500 Ft kérhető az állattartótól, mely magában foglalja az eljárás és a regisztráció díját is.

⁵⁹ Ávtv. 42/A. § (9) bek.

⁶⁰ Ávtv. 42/B. § (1) bek.

⁶¹ Például az állatmenhelyről kivett eb örökbefogadása vagy az eb ivartalanítása esetén vagy munkakutyák és szolgálati ebek tartója. Lásd Ávtv. 42/C. §.

a jogsértés súlyától függően 2–8 évre.⁶² *Állatvédelmi bírságot*⁶³ szabhat ki az állatvédelmi hatóság – amennyiben a kötelezés nem vezet eredményre vagy nem alkalmazható – arra, aki a tevékenységével vagy mulasztásával az állatok védelmére, kíméletére vonatkozó jogszabály vagy a hatósági határozat előírását megszegi, vagy annak nem tesz eleget. Az állatvédelmi bírságot az állatvédelmi hatóság a magatartásról való tudomásszerzést követő egy éven belül, de az elkövetéstől számított legfeljebb öt éven belül lehet kiszabni. Az elkövetéstől számított öt éven túl nem szabható ki bírság, kivéve, ha a magatartás jogszerűtlen állapot fenntartásával valósul meg. Ebben az esetben az elévülés mindaddig nem kezdődik meg, amíg a jogszerűtlen állapot fennáll. A bírság megfizetése nem mentesít más jogkövetkezmények alól, tehát más szankció is alkalmazható – ami felveti a *ne bis in idem* elv következetességének kérdését⁶⁴ – bár az Ávtv. e vonatkozásban az állatvédelmi oktatásra kötelezést, illetve például az állat kedvtelésből való tartásától⁶⁵ történő eltiltást említi, de szóba jöhet még akár az állat elkobzása is. A jegyzőhöz lehet bejelentést tenni arról, ha illetékességi területén belül valamely állatot nem a „jó gazda gondosságával” tartanak, illetve állatokhoz kötődő zavaró hanghatás vagy bűz esetén birtokvédelmi eljárás lefolytatására is van lehetősége a Ptk. szomszédjogi szabályainak alkalmazásával.

Az *állatvédő civil szervezetek* sajátos szerepet kaphatnak az állatvédelemben, mert egyrészt az állatvédelmi jogszabályok megsértése miatt általuk kezdeményezett hatósági eljárásokban az ügyfél jogállása illeti meg őket, másrészt a jogszabályba ütköző magatartástól való eltiltás iránt az ilyen szervezet pert indíthat. Az állatok kíméletére és védelmére vonatkozó jogszabályok megsértése esetén az *ügyész* is jogosult keresetet indítani a tevékenységtől való eltiltás, illetve a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt.

⁶² Ávtv. 43. § (9) és (10) bek.

⁶³ Ávtv. 43. §, lásd még állatvédelmi bírságról szóló 244/1998. (XII. 31.) Korm. rendelet. A Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése szerint a bírság alapösszege tizenötezer forint.

⁶⁴ A 8/2017. (IV. 18.) AB határozatban foglaltak szerint az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az Ávtv. 43. § (1) és (4) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és XXVIII. cikk (6) bekezdéséből, a jogbiztonság elvéből, valamint a kétszeres eljárás alá vonás és büntetés tilalmából eredő alkotmányos követelmény, hogy ha állatkínzás vétsége vagy büntette miatt büntetőjogi felelősség megállapításának van helye, vagy a büntetőjogi felelősség kérdésében már jogerős marasztaló döntés született, akkor ugyanazon tényállás alapján indult állatvédelmi hatósági eljárásban, ugyanazon jogellenes cselekmény miatt állatvédelmi bírság kiszabására ugyanazon személlyel szemben nem kerülhet sor.

Az AB határozaton kívül megjegyzendő, hogy a Szabs. tv. 2. § (4) bekezdése is kiemeli a kétszeres értékelés tilalmát. Eszerint nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy a mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el.

⁶⁵ Ávtv. 43. § (9) bek.

II. *Az állatért való felelősség.* A Ptk. felelősségi szabályainak értelmében az állat általi károkozás esetén az állattartó köteles a kárt megtéríteni.⁶⁶ Az állat által okozott cselekmény miatt az állat tartója büntetőjogi, illetve szabálysértési felelősséggel tartozik. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) szerint testi sértés bűncselekmény⁶⁷ miatt önálló tettesi alakzat alapján, vagy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) szabályai értelmében veszélyeztetés kutyával szabálysértés⁶⁸ miatt vonható felelősségre az állattartó. Köztisztasági szabálysértést⁶⁹ követ el az, aki a felügyelete alatt lévő állat által közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik.⁷⁰ De a közúti közlekedési⁷¹ és a vasúti közlekedési⁷² szabályok megsértésével kapcsolatos szabálysértési tényállások is vonatkoznak az állatért való felelősség kérdésére.

III. *Állatvédelmi szankciók a büntetőjogban.* A Btk. az állatkínzás,⁷³ a tiltott állatviadal szervezése⁷⁴ és a veszélyes állat, illetve veszélyes eb tartásával kapcsolatos

⁶⁶ Ptk. 6:562. § [Az állattartás körében okozott kár] (1) Aki állatot tart, az állat által másnak okozott kárért felel, kivéve, ha bizonyítja, hogy az állat tartásával kapcsolatban felróhatóság nem terheli. (2) Veszélyes állat tartója a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint felel. Ptk. 6:563. § [A vadászható állat által okozott kárért való felelősség] (1) A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott. (2) A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. (3) A kártérítési követelés három év alatt évül el.

⁶⁷ Ha az állat testi sértés okoz, az állattartó a Btk. 164. §-a szerint testi sértés vétsége vagy büntette is felelhet.

⁶⁸ Szabs. tv. 193. §.

⁶⁹ Szabs. tv. 196. §.

⁷⁰ A vakvezető vagy mozgáskorlátozottakat segítő kutya esetén nem vonható felelősségre e szabálysértés miatt a fogyatékos személy.

⁷¹ Lásd a közúti közlekedés rendjének megzavarását – Szabs. tv. 219. § (1) bek.: Aki a közúti közlekedés szabályait megszegi és ezzel másnak vagy másoknak életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki vagy könnyű testi sértést okoz, szabálysértést követ el.

De a KRESZ szabályainak megsértésével a Szabs. tv. 224. §-ában foglalt közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének szabálysértése miatt is felelősségre vonható az állattartó, ha az állat útra való szökését, kijutását nem akadályozza meg.

⁷² Vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése: Szabs. tv. 222. §-a szerint az a járművezető vagy állathajtó, aki járművével vagy állatával (állataival) a közlekedési szabályok szerinti tilalom ellenére a vasúti átjáróba hajt, vagy azon áthajt, szabálysértést követ el. Vasúti szabálysértés: Szabs. tv. 225/A. § (1) bekezdés f) pontja értelmében, aki a vasúti területen állatot jogosulatlanul, őrizetlenül vagy szabadon hagy, szabálysértést követ el.

⁷³ Btk. 244. §.

⁷⁴ Btk. 247. §.

kötelezettség megszegése⁷⁵ bűncselekményi tényállásaiban szankcionálja az állatvédelemmel kapcsolatos jogsértéseket. Az állatvédelemmel kapcsolatban leggyakrabban felmerülő állatkínzás tényállása szerint, aki gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza, illetve gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Minősített eset és büntett, ha az állatkínzás az állatnak különös szenvedést okoz, vagy több állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

Irodalomjegyzék

- [1] Bándi Gyula (2011). *Környezetjog*. Budapest, Szent István Társulat.
- [2] Csák Csilla (2008). *Környezetjog*. I. kötet, Miskolc, Novotni Kiadó.
- [3] Embersics Judit (2016). Az állatvédelem kialakulása és történeti áttekintése. *Iustum Aequum Salutare* 12 (4), 215–225.
- [4] Farkas Csamangó Erika (2008). Az állatvédelem és a vadgazdálkodás környezeti szabályai. In: Miklós László (szerk.). *Környezetjog*. Szeged, Szegedi Egyetemi Kiadó, 118–123.
- [5] Fodor László (2014). *Környezetjog*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- [6] Jámbor Adrienn (2018). Gondolatok az állatvédelmi törvény fejlesztéséről. *Iustum Aequum Salutare* 14 (1), 195–211.
- [7] Jasinka Anita – Téglásy Péter (2006). Az állatvédelem jogi szabályozása. In: Csák Csilla (szerk.). *Agrárjog*. Miskolc, Novotni Kiadó.
- [8] Paulovics Anita (2002). *Állatvédelem az EU jogharmonizáció tükrében*. Budapest, Virtuóz Kiadó.
- [9] Paulovics Anita (2004). Állatvédelem a nemzetközi szabályozás tükrében. *Magyar Jog* 51 (2), 82–92.
- [10] Paulovics Anita (2015). Állatvédelem és EU. In: *Decem anni in Europaea Unione IV*. Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 176–185.
- [11] Szilágyi János Ede (2010). Állatvédelmi jog. In: Szilágyi János Ede (szerk.). *Környezetjog*. II. kötet, Miskolc, Novotni Kiadó.
- [12] Tilki Katalin (2017). Állatvédelem a nemzetközi egyezményekben és az Európai Unióban. I. rész, *Ügyészek Lapja* 27 (1), 19–25.

⁷⁵ Btk. 359. §.